

Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období 2006 – 2007

Obsah

1. Úvod
2. Vyhodnocení úkolů vyplývajících ze *Zprávy o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám* a návrhy na další opatření
  - 2.1. Vzdělávání a formování kariéry policistů
  - 2.2. Zaměstnávání příslušníků menšin u Policie ČR
  - 2.3. Monitoring xenofobní hodnotové orientace policistů
  - 2.4. Etický kodex Policie ČR
  - 2.5. Výzkum kriminality v sociálně vyloučených lokalitách obývaných převážně romskou populací
  - 2.6. Realizace systémových a lokálních preventivních opatření policejní práce s menšinami
    - 2.6.1. Plán činnosti Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám a Styčný důstojník pro problematiku menšin
    - 2.6.2. Asistent Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách
  - 2.7. Informovanost o naplňování Strategie
3. Finanční opatření
4. Závěr

Přílohy:

Přehled úkolů uložených Ministerstvu vnitra ČR a Policii ČR
Přehled plnění úkolů vyplývajících ze *Zprávy o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*

1. Úvod

Hlavními cíly *Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám* (dále jen „*Strategie*“) bylo dosáhnout toho, aby příslušníci Policie ČR v dostatečné míře disponovali dovednostmi pro policejní práci v národnostně a etnicky různorodé společnosti, vytvořit a do práce policie zavést mechanismy a opatření, které policistům umožní s příslušníky menšin efektivněji komunikovat, budovat důvěru mezi policejním sborem a menšinami a řešit jejich problémy, spadající do zákonné působnosti Policie ČR. Důležitým cílem bylo také vypracování mechanismů, které by příslušníky menšin do policejní práce lépe zapojily a přenesly na ně zodpovědnost za vlastní bezpečnost.

Strategie určila střednědobé a dlouhodobé cíle policejní práce ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám. Soustředila se zejména na následující oblasti:

1. vzdělávání policistů v problematice práce ve vztahu k menšinám
2. vypracování mechanismů pro zaměstnávání příslušníků menšin u Policie ČR
3. omezení rizik zaměstnávání policistů s xenofobní hodnotovou orientací u Policie ČR
4. zapracování teze o jednání policistů ve vztahu k menšinám do Etického kodexu PČR
5. realizace výzkumu zaměřeného na zmapování problematiky vztahu PČR a menšin
6. vytvoření systémového rámce preventivních policejních aktivit ve vztahu k menšinám

Strategie se vztahuje na příslušníky národnostních menšin v ČR¹ a cizince ve všech pobytových režimech. Cílovou skupinou stanovených opatření je Policie ČR.

Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR, který je v rámci resortu zodpovědný za shromažďování informací z oblasti policejní práce s menšinami, analýzu těchto informací a přípravu koncepčních materiálů v dané oblasti, podrobně monitoroval naplňování úkolů stanovených *Zprávou o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám* (dále jen „*Zpráva*“) a *Strategií*. V rámci svojí působnosti se podílel na organizačním zajištění podmínek činnosti policistů vyčleněných pro práci s menšinami i na dílčích aktivitách jednotlivých krajských správ a okresních ředitelství Policie ČR věnovaných této problematice (kulaté stoly, semináře apod.). Data shromážděná během všech uvedených aktivit byla maximálně využita při přípravě předkládané *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro léta 2006 – 2007* (dále jen „*aktualizovaná Strategie*“).

•

Strategie vytvořila velmi dobrý základ pro komplexní práci Policie ČR ve vztahu k menšinám. K významnému posunu došlo zejména v oblasti zavádění systémových preventivních nástrojů pro policejní práci s menšinami (vznik funkce styčných důstojníků pro menšiny, rozšiřování lokálních projektů zaměřených na policejní práci s menšinami), zásadní výsledky jsou patrné i v oblasti vzdělávání policistů a odborné a praktické způsobilosti policistů v dané problematice. V roce 2004 proběhl reprezentativní sociologický výzkum vztahu Policie ČR a národnostních a etnických menšin a výzkumu v této oblasti bude i nadále věnována pozornost. Je však nutné konstatovat, že ne všechny úkoly byly plněny

---

¹ Dle zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb..

s adekvátním důrazem, což se týká především nábory příslušníků menšin k Policii ČR a zavádění systému monitoringu policistů s ohledem na případné xenofobní a rasistické projevy. Na odstranění překážek v těchto oblastech soustředí Ministerstvo vnitra ČR v příštím období svojí pozornost.

Ukázalo se také, že existují limity v implementaci *Strategie* v obecné rovině východisek a definice cílových skupin. *Strategie* schválená vládou ČR v roce 2003 „definuje principy policejní práce ve vztahu k osobám či komunitám osob, které se odlišují na základě etnických, rasových, náboženských či obecně kulturních zvláštností“². Vztahuje se na příslušníky národnostních a etnických menšin v ČR. Při vymezení skupiny národnostních menšin vychází *Strategie* ze zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, a stanovuje, že „ve vztahu k národnostním menšinám je *Strategie* cílena především na příslušníky romské komunity, neboť kulturní odlišnost příslušníků ostatních národnostních menšin na území ČR se ve vztahu k práci Policie ČR obvykle neprojevuje“.³ Pod pojem *etnické menšiny* zahrnuje *Strategie* cizince ve všech pobytových režimech.

Při ověřování některých systémových opatření v policejní praxi vyšlo najevo, že hledisko „národnosti“ či „etnicity“ adresátů opatření jsou stejně relevantní jako hlediska jiná. V některých skupinách, která označujeme jako menšiny (dále viz níže), nepředstavuje etnicita či národnost určující kritérium pro konstruování kolektivní identity, a tudíž ani nemůže být organizačním principem těchto skupin. Přesto se mnohdy jedná o skupiny vyloučené z většinové společnosti. Aktualizovaná *Strategie* tedy ve svých záměrech reflektuje i jiná kritéria (resp. identity) než etnická a národnostní, a to zejména kritéria sociální a kulturní.⁴

Od schválení *Strategie* v lednu 2003 byly zveřejněny nové přístupy v oblasti integrace menšin, zejména z oboru kulturní antropologie a sociologie, a také závěry výzkumů zaměřené sociální podmínky života některých menšinových skupin.⁵ Předkládaný materiál reflektuje nové poznatky redefinováním cílových skupin, na něž se vztahují navrhovaná opatření. S ohledem na tyto nové poznatky má aktualizovaná *Strategie* tři dimenze:

- dimenzi sociální
- dimenzi lidských práv
- dimenzi národnostní

Dimenze sociální

Sociální dimenze je problematikou prostředí, které je ve zvýšené míře postiženo chudobou, sociálním vyloučením, uzavřeností vůči majoritní společnosti, sociálně patologickými jevy a kriminalitou. Může se jednat o kriminalitu zasahující toto prostředí z vnějšku (např. rasově motivovaná trestná činnost), kriminalitu působící uvnitř (specifické druhy kriminality jako je lichva, kuplířství, distribuce drog, obchod s lidmi, kriminalita mládeže atd.) a kriminalitu vycházející zevnitř (nespecifická, tzv. bagatelní trestná činnost, např. majetkové trestné činy). Povinností státu a tedy i Policie ČR je pomáhat osobám z tohoto prostředí, v řešení kriminality, která je zasahuje.

---

² *Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*, s. 5.

³ *Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*, s. 5.

⁴ *Proto např. mechanismus asistenta policie pro práci v sociálně vyloučených lokalitách nebude nadále pojímán jako romský asistent pro Romy, ale jako odborná služba pro sociálně segregované a znevýhodněné skupiny obyvatel a jako nástroj pro jejich sociální začlenění do společnosti.*

⁵ *Závažné závěry konstatuje např. Závěrečná zpráva o projektu výzkumu a vývoje č. HS91/02 – Analýza sociálně ekonomické situace romské populace v ČR s návrhy na opatření.*

Dimenze lidských práv

Tato dimenze se vztahuje k ochraně jednotlivých osob s menšinovou etnicitou před diskriminací, rasově motivovanou kriminalitou. Úlohou státu a Policie ČR je chránit potenciální i skutečné oběti a sankcionovat pachatele.

Dimenze národnosti

V této dimenzi reaguje stát a Policie ČR na deklaraci příslušnosti k národnostní menšině a chrání a podporuje národnostní práva těchto menšin, která jsou jazyková, kulturní a politická všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony ČR.

Na základě znalosti výsledků deklarace příslušnosti k národnostním menšinám, znalosti problematiky diskriminace osob s menšinovou etnicitou a znalostí o situaci obyvatel sociálně vyloučených lokalit lze konstatovat, že cílové skupiny každé z dimenzí nejsou zcela identické, z části se však překrývají. Z uvedených důvodů byl upraven i název aktualizované Strategie. Menšiny jsou tedy v rámci tohoto materiálu definovány jako sociokulturní skupiny, které lze určit na základě barvy pleti (etnicity) nebo příslušnosti k sociálně vyloučeným skupinám osob (příslušnosti k socioekonomické vrstvě) nebo národní identity (příslušnosti k národnostním menšinám), kterýmiž to znaky se vymezují či jsou vymezeny vůči majoritní společnosti.

Aktualizovaná Strategie však z větší části zachovává východiska původního materiálu. Jejím cílem je napomoci úspěšné adaptaci Policie ČR na podmínky vzrůstající společenské diverzity, vybavit policisty odpovídajícími sociálními kompetencemi tak, aby byli schopni efektivní práce ve vztahu k menšinám, vč. cizinců a kvalitního a rovného přístupu k nim. Zaváděné nástroje policejní práce jsou předkládány za účelem zabránění případných konfliktů z neznalosti a uplatňování rovného a korektního přístupu bez rozdílu a respektování menšinových odlišností. Respektování odlišnosti v žádném případě neznamena totéž jako zvýšená tolerance ke nezákonnému jednání členů minorit a cizineckých komunit. Respektování odlišnosti naopak vyžaduje pozitivní snahu pochopit odlišnost kulturních hodnot a vzorců jednání, na jejichž základě nemůže být příslušník menšiny či cizinec odsuzován, vylučován, omezován či obecně diskriminován, pokud z jeho strany nedochází k porušení zákona. Pouze při respektu policie k odlišnosti členů minorit a cizinců pobývajících na našem území může být dosaženo deklarované rovnosti přístupu bez rozdílu.

•

Aktualizovaná Strategie vychází z interních aktů řízení:

- pokyn ministra vnitra č. 33 ze dne 30. dubna 1999 ke zvýšení efektivnosti postihu a prevence trestných činů a přestupků s rasistickým či jiným extremistickým podtextem
- závazný pokyn policejního prezidenta č. 68 ze dne 3. dubna 2002, kterým se stanoví zásady preventivní činnosti Policie ČR
- závazný pokyn policejního prezidenta č. 100 ze dne 6. června 2002, kterým se upravuje činnost příslušníků Policie České republiky na úseku boje proti extremistické kriminalitě
- závazný pokyn policejního prezidenta č. 120 ze dne 21. října 2002, kterým se stanoví zásady pro činnost výkonných organizačních článků služby pořádkové policie

Předkládaný materiál je také v souladu se souvisejícími resortními dokumenty, např. *Strategie prevence kriminality na léta 2004 – 2007* (MV, 2004), *Plánem integrační politiky Ministerstva vnitra ČR v letech 2004 až 2006 k realizaci Koncepte integrace cizinců*, je také

propojen s projekty *Zavádění prvků community policing do praxe Policie ČR a Podpora posílení prevence a metody community policing v práci Policie ČR*⁶. Je plně kompatibilní dalšími dokumenty, které se týkají ochrany práv menšin (Listina základních práv a svobod, hl. III., Práva národnostních a etnických menšin, zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (OSN, 1965), Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (Rada Evropy 1995), Směrnice Rady 2000/43/EC ze dne 29. června 2000, kterou se provádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na rasu nebo etnický původ, Koncepce romské integrace (2005), Národní akční plán sociálního začleňování (2004) ad.).

Aktualizovaná Strategie také odráží výsledky **výzkumu zaměřeného na vztah Policie ČR k národnostním a etnickým menšinám v české společnosti**.⁷ Výsledky výzkumu se prolínají předkládaným materiálem v podobě prezentace konkrétních dat, do úvodu materiálu je zařazeno stručné shrnutí závěrů.

Na základě smlouvy o dílo uzavřené mezi Ministerstvem vnitra a firmou PhDr. Jiří Buriánek-Universitas provedla tento výzkum firma UNIVERSITAS v období 25. 2. – 31. 7. 2004. V oblasti vztahu Policie ČR k minoritám a cizincům se výzkum zabýval reflexí jednotlivých národnostních a etnických menšin, problémů uvnitř těchto menšinových komunit, hodnocením oficiálních aktivit Policie ČR ve vztahu k menšinám, přístupy k řešení diskriminace a rasově motivovaného násilí a vnímáním kriminality příslušníků těchto menšin ze strany policistů. V rámci zmapování vztahu menšin k Policii ČR měl výzkum zjišťovat vnímání přístupu Policie ČR k národnostním a etnickým menšinám, míru důvěry v Policii ČR, mínění o míře diskriminace ze strany Policie ČR a hodnocení oficiálních aktivit Policie ČR ve vztahu k menšinám.

Metodika výzkumu byla založena na reprezentativním vzorku cílových populací, tzn. příslušníků Policie ČR a národnostních a etnických menšin v ČR. Velikost vzorku byla 1 000 respondentů. Toto číslo zahrnuje jak policisty, tak i příslušníky národnostních a etnických menšin. Výzkum probíhal na území 11 policejních okresů a při 3 oblastních ředitelstvích služby cizinecké a pohraniční policie: Policie ČR OŘ Praha III, Brno – město, Brno – venkov, Ostrava, Zlín, Písek, Jindřichův Hradec, Plzeň – sever, Chomutov, Cheb, Mladá Boleslav, Oblastní ředitelství SCPP Plzeň, České Budějovice, Brno. Lokality byly vytipovány tak, aby rovnoměrně pokrývaly jak oblasti s vysokým populačním zastoupením příslušníků národnostních a etnických menšin, tak i oblasti s nízkým počtem těchto obyvatel.

Postoje policistů k menšinám vycházejí podle všech údajů výzkumu ze snahy o korektní přístup, v jednotlivých okresech a úsecích služby se výrazně neliší. Policie ČR vnímá sebe sama jako nestrannou a korektní instituci dodržující stejná pravidla pro všechny klienty. Pokud policisté označují svůj vztah k některým menšinám jako negativní, je tento přístup založen na konkrétních špatných zkušenostech policistů s menšinami.

Policisté mají tendenci vnímat problém menšin jako celospolečenskou záležitost, kterou nemůže řešit sama policie. Obecné postoje k cizincům nebo zahraničním zaměstnancům nevykazují známky problémovosti, objektem výhrad či horšího hodnocení jsou nelegální migranti a Romové. Právě Romové tvoří výraznou část klientely policie, podle názorů většiny policistů se významně podílejí na kriminalitě v místě svého pobytu a v daném regionu. V náhledu na obecné přístupy v oblasti integrace menšin deklaruje většina respondentů

⁶ Postup prací na projektu byl stanoven rozkaze policejního prezidenta č. 66 ze dne 14. července 2005.

⁷ *Výzkum zaměřený na vztah Policie ČR a národnostních a etnických menšin v české společnosti - závěrečná zpráva ze sociologického výzkumu* je k dispozici na Ministerstvu vnitra ČR pod č.j. OBP-676/A-2004, připravuje se její zveřejnění na www.mvcr.cz

ochotu respektovat kulturní odlišnosti menšin, zároveň však mírně akcentuje nutnost přizpůsobení menšin většině.

Policisté mají ve vztahu ke kriminalitě menšin obvykle dobře zmapovanou situaci a zřetelně označují konkrétní bezpečnostní rizika a typy páchané trestné činnosti. Kriminalitu, jejíž obětí se stávají menšiny, policisté často bagatelizují - většina z nich považuje tento jev za ojedinělý. Téměř 1/3 z nich se domnívá, že tento typ kriminality představuje jeden z nástrojů pro zastrašení a omezení kriminality příslušníků menšin.⁸ Podíl tohoto stanoviska zasluhuje mimořádnou pozornost a lze jej označit jako rizikový. Pokud zároveň třetina dotázaných připouští, že důsledkem této kriminality je nedůvěra menšin vůči policii, je třeba zdůraznit naléhavost boje s těmito nežádoucími fenomény.

Policisté jednájí s menšinami pod několikerým tlakem (opakovaná špatná zkušenost, nemožnost zasáhnout např. v případech dětské kriminality atd.) a svou připravenost pro takto náročnou práci hodnotí jako nedostatečnou. Za klíčový aspekt v oblasti zlepšování vztahů s menšinami považují komunikaci, překonání předsudků a poznání a přibližování se „druhé“ straně. Vůči zaměstnávání příslušníků menšin u Policie ČR panuje mezi policisty všeobecná skepse.

Postoj menšin vůči Policii ČR se ve výzkumu neprojevil jako výrazně problémový, toto hodnocení však výrazně snižují Romové. Jako hlavní důvod nespokojenosti s Policií uvádějí respondenti z řad menšin časté a bezdůvodné kontroly, nedůvěřivost a povýšené chování policistů. Respondenti z řad menšin často přiznávají, že předsudky a stereotypní myšlení lze pozorovat na obou stranách.

S preventivními aktivitami Policie ČR se dotázaní příliš často nesetkávají, ačkoli obecně přisuzují takovým programům smysl. Nadpoloviční většina respondentů si myslí, že by příslušníci menšin měli pracovat v řadách policie. Tento názor zastává dokonce 70% Romů.

Výzkum potvrdil, že na rozdíl od vztahu Policie ČR vůči menšinám je vztah příslušníků menšin vůči Policii ČR je výrazně regionálně diferencován.

---

⁸ „Dotázaní policisté hodnotí hrozby rasové nebo etnické motivovaného násilí ve svém okolí následovně (uveden vždy výrok a procento souhlasných odpovědí):

A. reálné, k napadením dochází	24 %
B. co do výskytu spíše ojedinělé až nahodilé	79 %
C. menšinami vnímané a prožívané jako závažný problém	42 %
D. nástroj odstrašení, omezení kriminality těchto skupin	28 %
E. důvod k jejich nedůvěře vůči policii a státním orgánům	31 %“

Viz Výzkum zaměřený na vztah Policie ČR a národnostních a etnických menšin v české společnosti - závěrečná zpráva ze sociologického výzkumu, s. 10 – 11.

2. Vyhodnocení úkolů vyplývajících ze Zprávy o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám a návrhy na další opatření

2. 1. Vzdělávání a formování kariéry policistů

Pro léta 2003 a 2004 bylo hlavním cílem v oblasti vzdělávání policistů v práci s menšinami formulovat obsah a organizační formy, které v rámci systému celoživotního vzdělávání poskytnou záruku odborné kvalifikace policistů v předmětné oblasti. Během těchto let byla menšinová problematika, otázky rasové rovnosti a lidských práv zařazeny do vzdělávání studentů středních policejních škol a do průběžného proškolení učitelů těchto škol, stejně tak jako do vzdělávacího programu frekventantů základní odborné přípravy.

Od 2. pololetí 2004 bylo vzdělávání policistů v problematice práce ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám včleněno také do kurzů celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR. **Kurz *Multikulturní výchova – extremismus-rasismus* probíhá na všech školních policejních střediscích v ČR a postupně jím procházejí příslušníci jednotlivých služeb Policie ČR.** Přednostně kurz navštěvují policisté služby pořádkové a dopravní policie, policisté služby cizinecké a pohraniční policie a policisté služby kriminální policie a vyšetřování působící v přímém výkonu služby. Instruktorem školních policejních středisek bylo během roku 2004 poskytnuto několik specializačních školení pro zvýšení úrovně jejich lektorských dovedností v předmětné problematice. Do výuky v kurzech jsou zapojováni také policejní školitelé pro problematiku rasové rovnosti, kteří byli v letech 2002 – 2004 proškoleni v problematice lidských práv, rasové rovnosti a policejní práci ve vztahu k menšinám zahraničními odborníky i českými lektory. Instruktoři školních policejních středisek s nimi konzultují metodické vedení kurzů.

Evidenci absolventů kurzu *Multikulturní výchova – extremismus-rasismus* vedou školní policejní střediska správ krajů, od počátku roku 2006 zahájí Ministerstvo vnitra jejich evidenci v rámci systému EKIS II.

Instruktoři školních policejních středisek stejně tak jako učitelé středních policejních škol mají možnost při výuce využívat **manuálu *Policista v multikulturním prostředí***, který v roce 2005 vydalo Ministerstvo vnitra ČR (dále o manuálu viz kapitola 2.4.).

Prioritou v oblasti interkulturního vzdělávání zůstává i nadále příprava policejního managementu a příslušníků služby cizinecké a pohraniční policie (SCPP).

V současné době probíhá příprava uceleného vzdělávacího programu pro vyšší a střední management Policie ČR, který v resortním vzdělávání dosud chyběl. Problematika interkulturního soužití bude prosazována do návrhu profilu absolventa tohoto vzdělávacího programu. Prozatím mají policejní manažeři, v případě zájmu, možnost navštěvovat školení pořádaná k tomuto tématu Policejní akademií ČR. Ta každoročně organizuje v rámci kurzů celoživotního vzdělávání kurz *Interkulturní komunikace pro policisty* a pro akademický rok 2005-2006 připravila další vzdělávací aktivitu k danému tématu *Postmoderní problémy lidských práv a globální bezpečnost*.

V souvislosti s přípravou nové základní odborné přípravy (ZOP) pro nově přijaté příslušníky Policie ČR byly do profilu absolventa ZOP pro SCPP zahrnuty požadavky na získání sociálních kompetencí pro kontakt s cizinci. Do výukového programu byla zapracována témata práce s menšinami, problematika lidských práv, řešení konfliktních situací s cizinci, kompenzační techniky k redukci stresu atd. V průběhu let 2004 a 2005 byli také proškoleni policisté ze zařízení pro zajištění cizinců Balková, Poštorná, Velké Přílepy,

Frýdek-Místek, Bělá-Jezová. Školení se zaměřovala na komunikaci s cizinci a zvládání zátěžových situací a vedli je pracovníci Správy uprchlických zařízení a odborní psychologové.

Exkurze SCPP zařazených v základní odborné přípravě v zařízeních pro zajištění cizinců nebyla z organizačních důvodů v roce 2005 prováděna.⁹

Nadále také funguje **Středisko pro lidská práva**, které bylo otevřeno v březnu 2004 při Střední policejní škole v Praze. Středisko je informačním a expertním centrem v oblasti lidských práv a ochrany národnostních a etnických menšin. Středisko slouží jako odborná podpora zejména pro učitele středních policejních škol, zpracovává a poskytuje informace z dané oblasti, organizuje vzdělávací aktivity a podílí se na vytváření učebních osnov. Pořádá také kurzy pro vybrané policisty zaměřené na předmětnou problematiku.

Školení a semináře pro uniformované policisty na základních útvarech organizují také styční důstojníci pro problematiku menšin v rámci plnění *plánů činnosti Policie ČR ve vztahu k menšinám* (dále o tom viz kapitola 2.6.). Specializované semináře pořádá také Ministerstvo vnitra ČR pro policisty, kteří se dlouhodobě věnují problematice práce s menšinami (např. pro policisty, kteří jsou zařazeni do pracovních skupin styčných důstojníků pro menšiny či skupin zřízených v souvislosti s realizací preventivních projektů na místní úrovni). Do řady těchto kurzů jsou zváni externí hosté (členové nevládních organizací apod.), příp. policisté, kteří jsou zároveň příslušníky menšin.

Důležitou vzdělávací aktivitou realizovanou v resortu vnitra v letech 2004 a 2005 k danému tématu byl **projekt Phare Twinning Light CZ02/IB/JH/02-TL „Strategie policejní práce s menšinami“**. Projekt probíhal od září 2004 do března 2005, partnerem Ministerstva vnitra ČR bylo Nizozemské centrum pro mezinárodní policejní spolupráci. Cílem projektu bylo zajistit kvalitní školení policistům z těch regionů, které jsou výrazně exponované z hlediska koncipování dalších lokálních aktivit v oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám. Záměrem bylo proškolit střední policejní management (10 okresních ředitelů Policie ČR), policejní specialisty pro práci s menšinami (20 osob), pracovníky služby kriminální policie a vyšetřování (20 osob) a pracovníky pořádkové policie (20 osob) z deseti vytipovaných okresů Policie ČR. Do projektu byla zapojena okresní a městská ředitelství Policie ČR Cheb, Sokolov, Ústí nad Labem, Teplice, Pardubice, Český Krumlov, Brno, Ostrava, Nový Jičín a Karviná. Díky projektu se v těchto okresech podařilo připravit dobrý základ pro preventivní aktivity s menšinami. Za zásadní přínosy projektu lze považovat:

- školení byla intenzivní (vždy 5 dní), informačně velmi bohatá a jejich kvalita byla na velmi dobré úrovni. Cílem, kterého se podařilo dosáhnout, bylo vnést do praxe českých policistů nové podněty pro práci s menšinami a zprostředkovat jim informace o přístupu policejních sborů evropských zemí k tomuto tématu.
- policisté z různých regionů měli možnost se setkat, vyměnit si informace a ti, kteří již projekty zaměřené na práci s menšinami realizují, mohli dostatečně motivovat svoje kolegy.

Z tohoto hlediska lze považovat projekt za úspěšný a pro zavádění Strategie vysoce přínosný. O praktických výsledcích projektu viz dále v kapitole 2.7.

---

⁹ Na základě rozhodnutí krajských hygieniků byla zařízení pro zajištění cizinců v roce 2004 určena jako riziková pracoviště. Ke změně došlo teprve v průběhu roku 2005, proto se na rok 2006 opět plánují obnovení těchto exkurzí.

Oblasti vzdělávání policistů v uvedené problematice byla věnována část **výzkumu vztahu Policie ČR a menšin**. Většina policistů (68%) oslovených v kvantitativní části výzkumu hodnotí kvalitu školení v dané problematice neutrálně (20% kladně, 12% záporně). V kvalitativní části výzkumu zazněly především návrhy na větší přiblížení vzdělávacích aktivit praxi. Respondenti se vesměs domnívají, že noví policisté nastupují do praxe nedostatečně připraveni na obtížnou práci s menšinami a řešení kriminality, která se příslušníků menšin dotýká. Nedokáží s příslušníky menšin účinně komunikovat, což je podle jejich názorů ve vztahu k menšinám klíčové.

V oblasti vzdělávání policistů v problematice policejní práce s menšinami bude v příštích dvou letech kladen důraz na průběžné **zkvalitňování vzdělávacích programů**, doplňování a aktualizace těchto programů o nové poznatky a informace a **další vzdělávání policejních pedagogů** (učitelů středních policejních škol a instruktorů školních policejních středisek). Vzhledem k citlivé povaze daného tématu bude nezbytně nutné zvyšovat úroveň lektorských dovedností pedagogů v předmětné problematice, aby bylo dosaženo skutečné efektivity vzdělávacích činností. Pro nezávislé posouzení kvality vzdělávacích programů týkajících se problematiky policejní práce s menšinami bude v průběhu příštích dvou let zorganizováno několik krátkodobých **stáží resortních i externích odborníků na vytipovaných Středních policejních školách a Školních policejních střediscích**. Souhrnná zpráva z těchto stáží bude zapracována do příštího vyhodnocení plnění aktualizované Strategie.

Kurzy celoživotního vzdělávání *Multikulturní výchova – extremismus-rasismus* budou povinně zakončovány zkouškou, aby frekventanti kurzu byli motivováni se danému tématu v průběhu kurzu maximálně věnovat.

Další prioritou v této oblasti pro léta 2005 a 2006 je **vzdělávání policejního managementu**. Téma interkulturního soužití bude zařazeno do nově připravovaného resortního vzdělávacího programu pro policejní management. Zároveň bude vhodné **pořádat specializační semináře** k danému tématu pro management z těch regionů, které jsou charakteristické vyšším populačním zastoupením příslušníků menšin (např. v rámci *plánů činnosti Policie ČR ve vztahu k menšinám*).

Navrhovaná opatření:

- v souvislosti s průběžným zkvalitňováním vzdělávacích programů v oblasti policejní práce s menšinami
  - v rámci kurzů základní odborné přípravy v maximálně používat nácvik modelových situací a využívat případové studie, jejichž hlavním tématem bude komunikace s příslušníky menšin
  - uspořádat každoročně 1 doplňující školení pro učitele středních policejních škol a instruktory školních policejních středisek věnující se danému tématu, které bude zaměřeno na zvyšování úrovně jejich lektorských dovedností v předmětné problematice
  - zorganizovat každoročně 4 krátkodobé stáže resortních i externích odborníků v kurzech věnovaných policejní práci s menšinami na vytipovaných Středních policejních školách (2 stáže) a Školních policejních střediscích (2 stáže) a vypracovat o nich souhrnnou zprávu
  - v kurzech *Multikulturní výchova – extremismus-rasismus* nadále využívat osm policejních školitelů pro problematiku rasové rovnosti a další lektory, s nimiž Ministerstvo vnitra ČR v dané oblasti dlouhodobě spolupracuje

- kurzy celoživotního vzdělávání *Multikulturní výchova – extremismus-rasismus* povinně zakončovat zkouškou
- v příslušných kurzech v základní odborné přípravě i v kurzech celoživotního vzdělávání maximálně využívat policistů vyčleněných pro práci s menšinami
- v oblasti vzdělávání managementu Policie ČR
  - začlenit problematiku policejní práce s menšinami do profilu absolventa vzdělávacího programu pro manažery Policie ČR
  - každoročně pořádat specializační semináře k danému tématu pro management z regionů, které jsou charakteristické vyšším populačním zastoupením příslušníků menšin.

2.2. Zaměstnávání příslušníků menšin u Policie ČR

Jedním ze záměrů Strategie je vytvoření systémových opatření podporujících nábor příslušníků národnostních menšin k Policii ČR, která by zahrnovala mechanismy propagace přijímání příslušníků národnostních menšin, identifikace vhodných adeptů, studijní programy pro příslušníky národnostních menšin a způsob efektivního zařazení absolventů do struktury policejní organizace.

V uplynulých dvou letech bylo hlavním cílem v oblasti náboru menšin k Policii ČR zefektivnit propagaci náboru příslušníků národnostních menšin k Policii ČR s využitím kontaktů na školy zapojené do programu „Podpory romských žáků středních škol“ a informační brožury o možnostech uplatnění u Policie ČR a v rámci kurzů pro střední a vyšší policejní management informovat příslušníky Policie ČR s personální pravomocí o opatřeních podporujících nábor příslušníků národnostních menšin k Policii ČR.

Policejní prezidium ČR oslovilo všechna ředitelství škol zapojených do programu „Podpora romských žáků středních škol“ s nabídkou informací o možnostech uplatnění u Policie ČR. Nabídka zahrnovala poskytnutí současně platné informační brožury a účast pověřeného pracovníka na osobních setkáních se žáky a výchovnými poradci. Na nabídku reagovala pouze jediná střední škola a zároveň došlo začátkem roku 2005 k omezení přijímání nových uchazečů do služebního i pracovního poměru z důvodu naplněnosti stavů. Po obnovení přijímání uchazečů o práci u Policie ČR v druhém pololetí 2005 plánuje Policejní prezidium ČR obnovit poskytování informací o volných místech u Policie ČR v časopisech vydávaných organizacemi menšin v ČR.

V letech 2004 a 2005 pokračoval na Střední policejní škole v Brně projekt *Příprava pro občany národnostních menšin k přijetí do služebního poměru příslušníka Policie ČR.*, který probíhal od roku 2000. Cílem projektu bylo vytvoření předpokladů pro úspěšné absolvování přijímacího řízení do služebního poměru k Policii ČR.¹⁰

Instruování středního a vyššího policejního managementu Policie ČR s personální pravomocí o opatřeních podporujících nábor příslušníků národnostních menšin k Policii ČR prozatím neprobíhá.

Z výše uvedeného vyplývá, že navzdory oficiálně deklarovanému zájmu je přijímání příslušníků menšin k Policii ČR stále opomíjenou záležitostí. Počty policistů, kteří se hlásí k příslušnosti k některé menšině se nijak neevidují, a proto není možné se opřít o konkrétní údaje.¹¹ Programové přijímání příslušníků menšin k policii se týká jen minima policejních útvarů, policejní sbor tak zůstává v tomto ohledu i nadále výrazně homogenní. Pracoviště resortu Ministerstva vnitra odpovědná za nábor a personální problematiku dosud nevyvinula efektivní mechanismy propagace přijímání příslušníků menšin.

Jako protikladné k tomuto přístupu se jeví výsledky výzkumu zaměřeného na vztah Policie ČR a menšin. Nadpoloviční většina respondentů z řad menšin (55,5%) si myslí, že v řadách policie by mělo pracovat více příslušníků menšin. Tento názor zastává dokonce 70% Romů, přičemž 30% Romů projevilo o práci u Policie ČR zájem. Dotázaní policisté se vesměs domnívají, že menšiny se nedaří pro práci u policie získat, dle většiny názorů nemají zájem u policie pracovat.

---

¹⁰ Do konce roku 2003 proběhlo osm kurzů, do kterých nastoupilo 99 příslušníků národnostních menšin, celkem kurz absolvovalo 29 a 26 z nich bylo přijato k policii. V roce 2004 se uskutečnil jeden přípravný kurz, z počtu 9 uchazečů úspěšně absolvovali 2.

¹¹ Údaj vypovídající o národnosti je citlivým osobním údajem ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů, a ke zpracování takového údaje musí dát subjekt údajů výslovný souhlas. Určitým ukazatelem mohou být dílčí šetření uvnitř Policie ČR. Ve výzkumu vztahu menšin a Policie ČR uvedla 4% respondentů z řad policistů jinou národnost než českou.

Na základě zkušeností z předchozích let lze konstatovat, že cesta k otevření policie pro přijímání adeptů z řad příslušníků menšin vede přes kvalitně připravenou propagaci a oslovování správných cílových skupin, tj. příslušníků menšin, kteří zároveň splňují podmínky pro přijetí k Policii ČR (mají odpovídající vzdělání, všestrannou připravenost atd.). Je přitom žádoucí zaměřit se na více menšinových společenství na území ČR (kromě Romů také např. na Vietnamce aj.).

Jako vhodný způsob propagace se jeví realizace informační kampaně zaměřené na nábor příslušníků menšin k Policii ČR. Ke kampani budou využity bulletiny, které některé správy krajů Policie ČR vydávají v rámci projektů zaměřených na práci s menšinami. Obdobné propagační materiály (bulletiny či letáky) vytvoří každá krajská správa Policie ČR a bude je prostřednictvím pověřených policistů (styčných důstojníků pro menšiny a pracovníků preventivně informačních skupin), nevládních organizací, škol a samospráv distribuovat cílovým skupinám. Zároveň budou i nadále pokračovat aktivity zaměřené na přiblížení práce policie potenciálním adeptům pro práci u Policie ČR z řad menšin, zejména práce s dětmi a mládeží (přednášky ve školách, účast policie na dětských táborech, zapojení policie do projektů občanských sdružení a komunitních center atd.)

Bude také nezbytně nutné zajistit informovanost policistů s personální pravomocí o tomto úkolu jako o prioritě aktualizované Strategie pro období následujících dvou let. Tento úkol bude spojen s opatřením týkajícím se zkvalitnění informovanosti policistů o naplňování aktualizované Strategie (viz kapitola 2.7).

Navrhovaná opatření:

- připravit a realizovat informační kampaň zaměřenou na nábor příslušníků menšin k Policii ČR
- zajistit informovanost policistů s personální pravomocí o přijímání příslušníků národnostních menšin do služebního poměru u Policie ČR jako o prioritě v oblasti policejní práce s menšinami pro období následujících dvou let

2.3. Monitoring xenofobní hodnotové orientace policistů

V rámci koncepce Strategie byly navrženy způsoby, jak efektivně zabránit možným projevům xenofobie v řadách Policie ČR. Žádné z opatření navržených Strategií a posléze i Zprávou však nebylo dosud přijato, a tudíž ani metody na odhalování xenofobních a rasistických postojů u uchazečů o práci u Policie ČR, ani důsledný monitoring chování policistů v základní odborné přípravě (ZOP) odpovědná pracoviště Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR zatím nevyvinula.

Monitoring v ZOP

Pro zajištění monitoringu případných xenofobních a rasistických postojů u frekventantů základní odborné přípravy bylo v uplynulém období uloženo příslušným pracovištím Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR zajistit vydáním interního aktu řízení spolupráci policejních pedagogů a funkcionářů s personální pravomocí při sledování chování frekventantů ZOP. Současně bylo uloženo doplnit příslušné závazné pokyny policejního prezidenta k provádění průběžného hodnocení příslušníků a zaměstnanců Policie ČR o položku nestrannost – xenofobie. Obě tato opatření byla vázána na zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, který dosud nenabyl účinnosti. Tyto úkoly zůstávají ke splnění pro další období.

Příprava policistů ve výkonu služby – pilotní projekt supervize

V problematice vztahu policie ČR k menšinám se ukazuje jako nezbytné prohloubení základních sociálních kompetencí přípravou, která by pokrývala téma rasové rovnosti, lidských práv, hodnotových orientací a kulturních specifíků příslušníků menšin. Aplikace těchto kompetencí klade na policistu vysoké etické nároky, avšak pro úspěšnou implementaci opatření policejní práce ve vztahu k menšinám se jedná o nezbytný předpoklad.

Vybavenost policistů těmito kompetencemi není v současném policejním sboru samozřejmostí. Konkrétní signály o tom poskytují závěry výzkumu vztahu Policie ČR a menšin. Z výzkumu vyplývá, že existuje přímá úměrnost mezi častým kontaktem policistů s příslušníky menšin a cizinci, policisté se s příslušníky menšin setkávají téměř výhradně v konfliktních situacích. Většina policistů přiznává, že lepší komunikaci mezi policií a menšinami brání kromě oboustranně negativních zkušeností také předsudky na obou stranách. Alarmujícím údajem je zjištění, že 28% respondentů z řad policistů se domnívá, že rasově nebo etnicky motivované násilí představuje jeden z nástrojů pro zastrášení a omezení kriminality příslušníků menšin. Závěrečná zpráva z výzkumu konstatuje, že takto výrazný podíl lze považovat za příliš vysoký a latentně rizikový. Pokud navíc se navíc 79% policistů domnívá, že tento druh kriminality je spíše ojedinělý, čímž celý problém výrazně bagatelizuje, je třeba zdůraznit naléhavost boje s těmito nežádoucími fenomény.

K celkovému zlepšení připravenosti policistů pro náročný výkon služby v oblasti práce s menšinami by přispělo zavedení funkce tzv. supervizora. Supervize jako jedna z forem odborné přípravy funguje v řadě firem soukromého sektoru, rámci resortu Ministerstva vnitra pak v některých azylových střediscích Správy uprchlických zařízení. Úkolem supervizora je scházet se zaměstnanci k rozhovorům reflektujícím výkon jejich profese a pomáhat řešit případné konflikty, pracovní podmínky, vztahy na pracovišti apod. Supervize slouží zejména jako kvalitní prevence syndromu profesního vyhoření a jako příležitost zpracování emocionálního konfliktu spojeného s výkonem zaměstnání.

Pro ověření fungování supervize v rámci Policie ČR je v rámci aktualizované Strategie doporučována realizace ročního pilotního projektu. Jako vhodné se jeví otestovat pilotní projekt supervize při Městském ředitelství Policie ČR Brno, které se v rámci přípravy projektu asistenta policie pro práci v sociálně vyloučených lokalitách věnuje důkladnému výběru a přípravě policistů pro práci s menšinami a má tedy se speciální profesní přípravou policistů pro práci s menšinami základní zkušenosti.

Navrhovaná opatření:

- zahrnout do nově připravovaných interních aktů řízení v oblasti personální práce metodiku, která bude upravovat spolupráci funkcionářů s personální pravomocí s příslušnými zaměstnanci Policie ČR odpovědnými za monitoring frekventantů základní odborné přípravy a postup těchto funkcionářů při odhalení xenofobních nebo rasistických sklonů u policistů v základní odborné přípravě
- doplnit závazné pokyny policejního prezidenta č. 96 a 97 ze dne 28. června 2002 k provádění průběžného hodnocení příslušníků Policie ČR a práce zaměstnanců v pracovním poměru Policie ČR o položku nestrannost – xenofobie
- zpracovat a realizovat pilotní projekt supervize při Městském ředitelství Policie ČR Brno

2.4. Etický kodex Policie ČR

Vzhledem k tomu, že přístup k příslušníkům menšin představuje velmi důležitý parametr policejní práce v multikulturní společnosti, navrhla Strategie věnovat této problematice jedno z klíčových ustanovení Etického kodexu Policie ČR.

Do Etického kodexu Policie ČR, který byl vydán počátkem roku 2005 je zapracována teze o rovném policejním přístupu ke každé osobě bez rozdílu, což ve vztahu k příslušníkům menšin mj. znamená respekt ke kulturní a hodnotové odlišnosti všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony České republiky.

Kodex je zveřejněn na adrese www.mvcr.cz/2003/policie/kodex_policie.html.¹²

V přímé návaznosti na uvedenou tezi etického kodexu vydalo Ministerstvo vnitra **příručku *Polista v multikulturním prostředí***. Zpracovatelem příručky je Člověk v tísni, společnost při České televizi, o. p. s., v rámci programu Varianty. Příručka poskytuje policistům základní informace o nejpočetnějších národnostních a etnických menšinách žijících v České republice, o jejich náboženských a kulturních odlišnostech, návycích a tradicích. Nabízí policistům návod pro jednání s příslušníky menšin s ohledem na tyto odlišnosti.

Příručka byla vytištěna v nákladu 28.600 exemplářů a distribuována přednostně do útvarů s územně vymezenou působností – správ krajů, resp. okresních ředitelství a obvodních oddělení, a to téměř výhradně na službu kriminální policie a vyšetřování, službu pořádkové a železniční policie, službu dopravní policie a Preventivně informační skupiny. Příručku obdržely také služba cizinecké a pohraniční policie, školní policejní střediska, střední policejní školy, Policejní akademie ČR, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu a Národní protidrogová centrála.

Příručka je určena především policistům v přímém výkonu služby, policistům na manažerských pozicích a policistům metodicky zajišťujícím preventivní aktivity. Možnost využívat příručku mají také resortní vzdělávací zařízení.

Publikace je veřejně přístupná na adrese www.varianty.cz.

---

¹² Rozkazem policejního prezidenta č. 56 ze dne 22. června 2005 byla zřízena Etická komise, která mj. navrhuje, zpracovává, projednává a doporučuje policejnímu prezidentovi koncepci identifikace nejlepší praxe a vzorců chování příslušníků Policie ČR. Příklady dobré praxe budou součástí tzv. manuálu. Etický kodex je také jedním z komponentů projektu Podpora posílení prevence a metody community policing v práci Policie ČR.

2.5. Výzkum kriminality v sociálně vyloučených lokalitách obývaných převážně romskou populací

Součástí aktualizované Strategie je snaha získat co nejvíce konkrétních statistických údajů. Validní sociologická data mohou napomoci efektivnímu využívání mechanismů policejní práce ve vztahu k menšinám

V současné době nejsou k dispozici výsledky žádného sociologického šetření, které by se zaměřovalo na zmapování typů kriminality, s nimiž se potýkají obyvatelé sociálně vyloučených lokalit obývaných převážně romskou populací na území ČR. K dispozici jsou pouze dílčí data, vyplývající z jednotlivých výzkumů, v nichž se daná problematika odráží pouze okrajově.¹³

V druhém pololetí roku 2005 realizuje Ministerstvo vnitra ČR výzkum kriminality v sociálně vyloučených lokalitách obývaných převážně romskou populací na území Ústeckého a Karlovarského kraje. Realizace výzkumu v Ústeckém kraji byla zadána společnosti Člověk v tísni, o.p.s., výzkum v Karlovarském kraji Západočeské univerzitě. Výzkum probíhá od 1. září do 10. prosince 2005. Cílem výzkumu je získat detailní přehled o struktuře a dynamice kriminality, která je spojena s životem obyvatel sociálně vyloučených lokalit, především s ohledem na sociální i kulturní determinanty kriminality specifické pro toto společenství, a zjištění postojů příslušníků obyvatel sociálně vyloučených lokalit k těmto typům kriminality v kontextu jejich hodnotových orientací a životních strategií. Struktura a dynamika kriminality je mapována formou stacionárních šetření, při kterých je prováděn terénní sběr dat.

Údaje získané tímto výzkumem mají především napomoci koncipování konkrétních budoucích strategií v problematice policejní práce ve vztahu k sociálně segregovaným lokalitám obývaným převážně romskou populací v česko-německém pohraničí a výstupy z tohoto šetření budou východiskem pro případné návrhy metod práce policie při řešení zjištěných problémů.

Ve výhledu příštích dvou let počítá Ministerstvo vnitra s realizací obdobných výzkumů v dalších regionech ČR. Plánované výzkumy se budou zaměřovat na různá menšinová společenství a cizince (kromě Romů např. na Vietnamce, Ukrajince atd.) a jejich výsledky napomohou aplikaci konkrétních opatření Policie ČR na místní úrovni.

Navrhovaná opatření:

- na základě výsledků výzkumu kriminality v sociálně vyloučených lokalitách obývaných převážně romskou populací na území Ústeckého a Karlovarského kraje navrhnout další opatření
- připravit návrh realizace regionálních sociologických šetření zaměřených na zmapování typů kriminality, s nimiž se potýkají příslušníci menšinových skupin

---

¹³ Nejnověji např. Závěrečná zpráva k projektu č.j. OAM-229-30/2005 "Zajištění monitoringu sociálně vyloučených romských lokalit v ČR vzhledem k probíhajícím nebo potenciálním migračním trendům ze Slovenska v období po vstupu do EU a podání souhrnné zprávy o stavu těchto lokalit zohledňující dosavadní integrační praxe (březen – srpen 2005)".

2.6. Realizace systémových a lokálních preventivních opatření policejní práce s menšinami

2.6.1. Plán činnosti Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám a Styčný důstojník pro menšiny

Jako podporu systémového přístupu Policie ČR k problematice menšin ve společnosti navrhla Strategie zavést do české policejní reality mechanismus *styčného důstojníka pro menšiny* (dále jen „styčný důstojník“) a *plánu činnosti Policie ČR ve vztahu k menšinám* (dále jen „Plán činnosti“).

Oba mechanismy byly v letech 2003 a 2004 odzkoušeny ve formě pilotního projektu při Policii ČR správě Západočeského kraje. Vzhledem k tomu, že projekty byly vyhodnoceny jako přínosné a efektivní, byly k 31. lednu 2005 funkce styčných důstojníků a mechanismus plánu činnosti systematicky zavedeny při všech krajských správách Policie ČR.

Jedná se o opatření, kterým je zajištěn systémový preventivní přístup Policie ČR ve vztahu k menšinám. Styčný důstojník je specializovaným pracovníkem na problematiku policejní práce ve vztahu k menšinám a jeho služeb mohou využívat různé policejní složky pro řešení problému ve své působnosti. Plní úlohu zprostředkovatele mezi policií a menšinovými společenstvími, nabízí členům menšin pomoc při řešení konkrétních problémů, spadajících do zákonné působnosti Policie ČR. Zároveň působí jako konzultant při řešení všech záležitostí, které se z pohledu Policie ČR problematiky menšin týkají. Styčný důstojník také průběžně monitoruje struktury menšin v lokalitě a podílí se na prevenci a potírání kriminality, která se menšinových komunit jakýmkoliv způsobem dotýká.

Na všech krajských správách Policie ČR byly k 31. lednu 2005 rozkazy ředitelů ustaveny funkce styčných důstojníků a zřízeny jejich pracovní skupiny. Skupiny jsou složeny většinou z pracovníků úseku odhalování extremistické kriminality z okresů, z pracovníků Preventivně informačních skupin (PIS) z okresů a krajů, vyčleněni byli ale i pracovníci Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV) zařazení na dalších problematikách (většinou potírání trestné činnosti mládeže), z úseků služby cizinecké a pohraniční policie, v některých pracovních skupinách jsou zařazení členové managementu obvodních oddělení či okresních ředitelství. Složení pracovních skupiny záleží vždy na místních podmínkách a na tom, do kterého regionu chce styčný důstojník soustředit svoji pozornost a úsilí. Pracovní skupiny se na krajské úrovni scházejí několikrát ročně, 1 až 2 krát ročně na úrovni celorepublikové.

Plány činnosti jednotlivých krajských správ Policie ČR sestavovali styční důstojníci společně se svými pracovními skupinami. Inspirací jim byl výše zmíněný pilotní projekt Policie ČR správy Západočeského kraje, takže všechny plány činnosti mají podobnou osnovu. V každém z nich se však objevují i specifika reflektující místní podmínky každého z regionů.

Do Plánů činnosti krajských správ Policie ČR byly zahrnuty

- aktivity týkající se vzdělávání vytipovaných příslušníků Policie ČR v problematice policejní práce v multikulturní společnosti
- konkrétní formy spolupráce Policie ČR s menšinami a se zástupci samosprávy, státní správy a nevládních organizací, které se v působnosti Policie ČR problematice menšin věnují

- preventivní aktivity, spolupráce se školami v regionu (pořádání přednášek na vybraných základních a středních školách o problematice rasismu, extremismu a policejní práce v multikulturní společnosti; zapojení skupiny styčného důstojníka do vzdělávacích a volnočasových projektů pro menšiny pořádaných nevládními organizacemi).
- zapojení do monitoringu aktuálního stavu migrace příslušníků romských komunit ze SR na území ČR
- závazek pracovní skupiny pečlivě evidovat svou činnost ve stručných terénních zprávách, předávat tyto výstupy vedení správy, Policejnímu prezidiu ČR a Ministerstvu vnitra ČR, vypracovat každoroční zhodnocení plnění plánu činnosti a aktualizovat plán pro další rok

U každého úkolu Plány činnosti stanovily členy pracovní skupiny zodpovědné za realizaci předmětných opatření a přesný termín, do kterého má být daný úkol splněn. Od 1. února 2005 plní styční důstojníci a jejich pracovní skupiny postupně všechny úkoly uložené Plány činnosti. Styční důstojníci implementaci stanovených opatření systematicky koordinují.

První pracovní setkání styčných důstojníků pro problematiku menšin se uskutečnilo 19. ledna 2005 v Praze. Cílem bylo představit dosavadní činnosti Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR v problematice policejní práce ve vztahu k menšinám, prevence kriminality v této oblasti a integrace menšin. V návaznosti na toto setkání se ve dnech 7. – 9. března 2005 v Kašperských Horách konalo školení v problematice policejní práce s menšinami pro styčné důstojníky a členy jejich pracovních skupin. Tématem školení byla ochrana lidských práv a práv menšin, rasová diskriminace uvnitř policejní sboru, Romové v ČR, cizinci v ČR a policejní práce ve vztahu k menšinám. Účastníci školení projevovali svůj zájem o dané téma aktivní spoluprací s lektory a zapojením do konstruktivních diskusí, v závěru hodnotili školení jako přínosné a inspirativní pro jejich další práci.

Ve dnech 19. – 21. září 2005 pořádalo Ministerstvo vnitra ČR první průběžné vyhodnocení činnosti styčných důstojníků a jejich pracovních skupin spojené s dalším doškolením.¹⁴ Během setkání, na které byli pozváni i zástupci ostatních resortů a nevládních organizací spolupracujících s MV, resp. Policií ČR v dané problematice, prezentovali styční důstojníci a členové jejich pracovních skupin dosavadní výsledky jednotlivých krajských správ Policie ČR. Kromě výše uvedených úkolů (pořádání specializačních kurzů pro policisty, spolupráce se zainteresovanými subjekty a preventivních akcí) se vyčlenění policisté věnují především těmto aktivitám:

- Policie ČR správa hl.m. Prahy:
  - příprava projektu asistentů Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách, který by měl probíhat od počátku roku 2006 na území městské části Praha 5
  - pravidelná prezentace činnosti styčného důstojníka v médiích (např. sloupek v deníku *Metro*)
  - pozornost věnována především obyvatelům sociálně vyloučených lokalit a cizineckým komunitám
- Policie ČR správa Středočeského kraje
  - projekt *Poximitas*, který počítá s vytvořením obdoby funkce styčného důstojníka a pracovních skupin na úrovni okresních ředitelství
  - prezentace činnosti správy v oblasti práce s menšinami v bulletinu Policie ČR pro příslušníky národnostních a etnických menšin

¹⁴ Zápis ze setkání (č.j. OBP-892-6/AK-2005) byl použit jako podklad pro tento materiál.

- Policie ČR správa Západočeského kraje
  - pokračování projektu asistentů Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách v Chebu
  - styčný důstojník se soustřeďuje ve velké míře na zprostředkovávání kontaktů mezi policií a obyvateli sociálně vyloučených lokalit, které jsou obývány z velké části romskou populací, a dále příslušníky vietnamských a ukrajinských komunit, pracuje na řešení závažné trestné činnosti týkající se příslušníků menšin
- Policie ČR správa Jihočeského kraje
  - projekt *Stavění mostu*. Projekt je zaměřen na prevenci sociálně patologických jevů mezi žáky speciální školy ve Strakoniciích, kterou navštěvují děti převážně ze sociálně slabých rodin, s menšinovou etnicitou. Záměrem Policie ČR je regulace problémového chování žáků prostřednictvím pravidelných, monotematických seminářů se žáky vyšších ročníků, propagace práce Policie ČR a zřízení anonymní poradny Policie ČR přímo ve škole.
- Policie ČR správa Severočeského kraje
  - projekty asistentů Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách v Mostě a Ústí nad Labem
- Policie ČR správa Jihomoravského kraje
  - příprava projektu asistentů Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených komunitách v Brně
  - ustavení užší pracovní skupiny pro řešení kriminality v sociálně vyloučených lokalitách (Policie ČR, samospráva, nevládní organizace, městská policie, školy atd.).
- Policie ČR správa Severomoravského kraje
  - projektu *Společný svět* a příprava navazujícího projektu *Společný svět II*. Projekt zahrnuje školení policistů v komunikačních dovednostech v práci s menšinami a cizinci, vydávání občasníku „Informační bulletin Policie ČR pro národnostní a etnické menšiny“, společné semináře s dalšími institucemi zainteresovanými na řešení problémů spojených s životem příslušníků menšin a účast policistů jako vedoucích na letních táborech pro děti ze sociálně slabých rodin.
  - pokračování projektu asistentů Policie ČR pro potírání lichvy v Ostravě

Kromě plnění úkolů stanovených plánem činnosti je hlavním úkolem styčného důstojníka asistovat při řešení případných konfliktů a závažných deliktů spojených se životem menšin. Tuto úlohu prozatím velmi dobře plní styční důstojníci správy Severomoravského kraje, správy Západočeského kraje a správy hl.m. Prahy.

Velkým přínosem obou pilotních projektů je v první řadě navázání užšího kontaktu a spolupráce s romskou komunitou a jejími představiteli i se zástupci samosprávy, státní správy a nevládních organizací zabývajících se problematikou integrace národnostních a etnických menšin. Styčný důstojník i členové jeho týmu získali velmi dobrou znalost menšin v regionu a dokáží se v nich orientovat.

Hlavními úkoly styčných důstojníků pro menšiny i nadále zůstává působit jako prostředník v komunikaci mezi Policií ČR a menšinami a podílet se na řešení trestné činnosti, která se jakkoliv dotýká příslušníků menšin a menšinových skupin. V oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám se styčný důstojník pohybuje v mantinelech svých kompetencí a

působnosti Policie ČR. **Preventivní aktivity realizované v rámci Plánů činností** (např. účast na táborech pro děti z menšinových skupin, pořádání dětských dnů, podíl na volnočasových aktivitách nevládních organizací atd.) **mají být chápány nikoli jako cíl práce styčného důstojníka, ale jako prostředek pro získání orientace uvnitř menšinových skupin a navázání pozitivního kontaktu a vztahu s nimi.** Cílem činnosti styčného důstojníka stále zůstává především hledání a uplatňování nástrojů pro účinnější řešení specifických druhů kriminality, které se menšin a jejich příslušníků dotýkají.

Nedostatky současného stavu:

➤ **nedostatky v organizačním zajištění práce policistů vyčleněných pro problematiku menšin**

Organizační zajištění práce většiny policistů vyčleněných pro problematiku menšin dosud vykazuje jisté nedostatky, stejně tak jako míra podpory, kterou zejména střední a nižší management (okresní ředitelé, velitelé služeb, vedoucí obvodních oddělení PČR atd.) poskytuje těmto novým opatřením. Příčinu tohoto stavu je možné spatřovat především v malé informovanosti většiny manažerů na střední a nižší úrovni o principech fungování mechanismů policejní práce s menšinami. Solidní organizační zajištění má většina styčných důstojníků pro menšiny ze strany vedení krajských správ, naproti tomu policisté na nižší úrovni se mnohdy potýkají s nedostatkem prostoru pro preventivní práci ve vztahu k menšinám.

Prosazování kvalitní policejní práce s menšinami, informování policistů o nově přijatých opatřeních a o výsledcích jejich fungování je především úkolem styčných důstojníků pro menšiny. Jako řadoví policisté však nemají styční důstojníci žádnou pravomoc pro ovlivňování konečných rozhodnutí manažerů na střední a nižší úrovni. Vliv na přístup středního a nižšího policejního managementu může být spolehlivě zajištěn prostřednictvím vedení krajských správ.

Významnější úlohu při prosazování podpory policejní práce s menšinami by mělo v budoucnu nezbytně sehrát také Policejní prezídium ČR. Deklarací jasné podpory takto nastavené formě policejní práce, větší angažovaností, stejně tak jako trvalou a intenzivní metodickou pomocí v této oblasti může zajistit prostor pro práci vyčleněných policistů na všech úrovních.

➤ **nízká motivovanost policistů k preventivně orientované práci s menšinami**

Policisté na mnoha úrovních a službách jsou obecně málo motivováni k policejní práci s menšinami, která je založena na preventivním přístupu a zásadách tzv. community policing. Řešení kriminality menšin preventivními přístupy vyžaduje detailní znalost prostředí, permanentní kontakt s ním a schopnost taktického uvažování na základě místních podmínek. Výsledky se dostávají teprve s odstupem času a jsou jen stěží kvantifikovatelné. Výslednost preventivních aktivit není možné vměstnat do kvantitativních hodnotících rámců, neboť se projevuje spíše kvalitativně – ve vzrůstajícím pocitu bezpečí veřejnosti, v efektivnější spolupráci s menšinovými společenstvími či snazším přístupem k potřebným informacím, větší ochotě menšin s policií spolupracovat apod. Teprve v druhé fázi lze očekávat výsledky takto orientované policejní práce - a to např. v efektivnějším vyhledávání a stíhání těch typů trestné činnosti, které se života menšin nejčastěji dotýkají a které je dlouhodobě stigmatizují.

Hodnotící mechanismy však nejsou mnohdy nastaveny tak, aby obsáhly i práci policistů věnujících se preventivním aktivitám ve vztahu k menšinám. Přesto již nyní existují útvary, kde policisté vykazují i kvalitativní výsledky své práce a kde management zahrnuje

preventivní postupy do hodnocení kvality práce. Motivovanosti policistů pro práci s menšinami lze tudíž dosáhnout jen uplatňováním takových nástrojů hodnocení, které zohledňují spokojenost klientů s jejich prací, preventivní a dlouhodobé aktivity a osobní angažmá těchto policistů. Změny v přístupu k hodnocení policejní práce ostatně signalizuje i vedení Policie ČR, jehož prioritou pro další období je postupné opuštění kvantitativních způsobů hodnocení a zavedení moderního způsobu řízení práce Policie ČR.

Navrhovaná opatření:

- na úrovni krajských správ každoročně vyhodnocovat činnost Styčného důstojníka pro problematiku menšin v kvantitativních i kvalitativních ukazatelích a plnění Plánů činnosti Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám
- uspořádat každoročně 1 až 2 setkání policistů vyčleněných pro práci s menšinami zaměřené na výměnu zkušeností a doškolování v dané problematice

Další související opatření viz kapitola 2.7.

2.6.2. Asistent Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách

Asistent Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách (dále jen *asistent policie*) byl v rámci Strategie navržen jako opatření, které by Policii ČR usnadnilo kontakt a komunikaci s menšinami.

Návrh na zřízení funkce asistenta Policie ČR vychází z praxe policejních sborů mnoha evropských zemí, které běžně využívají různé typy asistenčních služeb. Policie ČR vyšla z těchto zkušeností a od roku 2003 realizuje ve spolupráci se sdružením Vzájemné soužití pilotní projekt *Asistent Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách* v Ostravě a od roku 2004 ve spolupráci s orgány samosprávy pilotní projekt *Asistent Policie ČR pro spolupráci s romskou komunitou v Chebu*. Oba projekty jsou hodnoceny jako úspěšné a na základě získaných zkušeností je možné konstatovat, že díky práci policejních pracovních skupin a asistentek policie se daří lépe vyhledávat latentní trestnou činnost v sociálně vyloučených lokalitách. Příslušníci Policie ČR získali širší povědomost o situaci v těchto lokalitách a jsou schopni lépe porozumět aktuálním problémům obyvatel těchto lokalit. Díky spolupráci s asistentkami policie dokáží snadněji získávat konkrétní poznatky o trestné činnosti spojené s životem lidí v těchto lokalitách a tak postupně přispívají ke zvyšování objasňenosti specifických typů kriminality. Oba projekty byly financovány kanceláří Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity z financí určených na Program podpory terénní sociální práce, projekt v Ostravě i z dalších zdrojů.

Systémový preventivní přístup Policie ČR ve vztahu k menšinovým skupinám obyvatel je zajištěn zřízením styčných důstojníků pro problematiku menšin při krajských správách Policie ČR. Mechanismus asistenta policie lze využít jako doplněk tohoto systémového opatření v rizikových lokalitách.

V současné době využívají asistenta policie čtyři okresní, resp. městská ředitelství Policie ČR, Ostrava, Cheb, Ústí nad Labem a Most. Projekt je zároveň připravován při Městském ředitelství Policie ČR Brno a při Obvodním ředitelství Praha II.

Projekt asistenta policie při Městském ředitelství Policie ČR Ostrava

V rámci projektu působí jako zaměstnankyně sdružení Vzájemné soužití dvě policejní asistentky. Základním úkolem asistentek v rámci tohoto projektu je zejména intenzivní a systematická práce s oběťmi lichvy. Asistentky zprostředkovávají kontakty obětí a svědků s Policií ČR, informují obyvatele sociálně vyloučených lokalit o rizicích spojených s lichvou a také o možnostech spolupráce s policií při řešení tohoto problému. Pomáhají policii při vytipování osob, ochotných přispět k objasňování lichvy, poskytují podporu osobám spolupracujícím s policií a spolupracují při zajišťování bezpečí rodin obětí lichvy. Jejich úlohou je fungovat jako spojka mezi policií a obyvateli sociálně vyloučených lokalit a usnadňovat oběma stranám vzájemnou komunikaci. Pro spolupráci s asistentkami policie byl v rámci městského ředitelství Policie ČR Ostrava vyčleněn tým 24 policistů, tzv. policejní skupina Lichva, jejímž hlavním úkolem je zjišťovat a prověřovat poznatky k trestné činnosti lichvy tuto a trestnou činnost objasňovat. Uvedení pracovníci mají možnost využívat kontakty získané díky spolupráci s asistentkami. Pracovní skupina "Lichva" spolupracuje s asistenty, terénními sociálními pracovníky a dalšími zástupci samosprávy, nevládního sektoru, škol atd. na bázi tzv. buněk v rámci městských obvodů v Ostravě.¹⁵ Projekt asistentů Policie ČR

¹⁵ Ve srovnání s rokem 2002, kdy byly na MŘ Ostrava prověřovány 3 případy tr. činu lichvy dle ust. § 253 tr. zákona, došlo k významnému pokroku. Za rok 2003 prověřilo MŘ Ostrava 23 případů tr. činu lichvy dle ust. § 253 tr. zákona, přičemž v 10 případech zahájila úkony v trestním řízení pro trestný čin lichvy dle ustanovení § 253 tr. zákona. V roce 2004 prověřilo MŘ Ostrava 10 případů, od začátku roku 2005 pak 5 případů lichvy tr.

v Ostravě byl v květnu 2005 oceněn jako druhý nejúspěšnější v mezinárodní soutěži tří set sociálních projektů v Evropě, který vyhlásila rakouská nadace Unruhe Stiftung.

Projekt asistenta policie při Okresním ředitelství Policie ČR Cheb

Další projekt asistentů Policie ČR připravilo počátkem roku 2004 Ministerstvo vnitra ČR ve spolupráci s Okresním ředitelstvím Policie ČR Cheb, Městským úřadem v Chebu a Úřadem vlády. Na základě řádného výběrového řízení byly zaměstnány dvě terénní sociální pracovnice, které zároveň pracují i jako asistentky Policie ČR. Jedním z jejich hlavních úkolů je navázání kontaktu s obyvateli sociálně vyloučených lokalit a získání důvěry pro práci vybraných policistů v tomto specifickém prostředí, tak aby Policie ČR mohla úspěšněji poskytovat pomoc obětem trestné činnosti.

Projekt asistentů Policie ČR v Chebu je zaměřen především pro řešení problematiky zneužívání dětí, a i dalších kriminogenních faktorů, rizikových a patologických jevů spojených s životem menšin v Chebu.

V únoru 2004 byla také sestavena šestičlenná policejní pracovní skupina „Eger“, jejímž hlavním úkolem je získávat, shromažďovat a analyzovat informace o dětské prostituci a navrhnout opatření k jejímu omezení a potírání. Policisté při své práci využívají činnosti asistentek Policie ČR a soustřeďují se i na další rizikové jevy.¹⁶ Skupina se skládá ze dvou pracovníků SKPV, dvou zástupců základních útvarů (Cheb-město a Aš) a pracovníka PIS. Skupina se postupně rozšiřuje i na další pracovníky obvodního oddělení Cheb-město, na jehož území se nachází vyšší počet sociálně vyloučených lokalit. Skupina se schází s asistentkami policie a zástupci Městského úřadu v Chebu vždy na začátku každého týdne a v závislosti na aktuální situaci si společně stanovují přesný plán činnosti pro další dny. Kromě každodenní komunikace s asistentkami policie, práci s v sociálně vyloučených lokalitách a řešení konkrétních typů kriminality je náplní skupiny systematická spolupráce s mimopolicijními experty zabývajícími se danou problematikou (manažer prevence kriminality, romská poradkyně, nevládní organizace apod.). Vyčlenění policisté se společně s asistentkami policie podílejí také na projektu *Nízkoprahová klubovna*, který je zaměřen zejména na mládež ze sociálně vyloučených lokalit, na využití jejich volného času a osvětovou činnost např. ve vztahu ke školní docházce, prevenci kriminality a problematiku drogové závislosti.

činu lichvy dle ust. § 253 tr. zákona. Z těchto případů za rok 2004 a první pololetí 2005 byly ve 13 případech zahájeny úkony v trestním řízení pro trestný čin lichvy dle ustanovení § 253 tr. zákona a v 1 případě podána obžaloba.

¹⁶ *Pracovníci zařazení do pracovní skupiny „Eger“ šetřili v roce 2004 35 poznatků v souvislosti s danou problematikou dětské prostituce. Z těchto poznatků bylo stíháno 6 pachatelů pro trestné činy ohrožování výchovy mládeže, loupeže, krádeže, omezování osobní svobody, vydírání a podvodu. Nutno podotknout, že zde nebyla prokázána dětská prostituce v pravém slova smyslu dle ust. § 242 tr. zák. Dva konkrétní případy byly předány orgánům policie SRN, kdy se jednalo o pachatele, kteří vyhledávaly v Chebu nezletilé osoby k sexuálním službám. Předáno rodičům bylo také celkem 46 dětí, které byly přistiženy při žebvání, potulování se po městě v nočních hodinách. Šesti rodičům bylo vysloveno napomenutí, formou rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 13 zákona o sociálně právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. a ze strany pracovní skupiny a asistentek policie je těmto rodinám věnována další pozornost.*

Koncem roku 2004 byli dva pachatelé obviněni z trestných činů ohrožování výchovy mládeže dle ustanovení § 217 odst. 1 písm. b) tr. zákona a trestného činu podvodu dle ustanovení § 250 odst. 1 tr. zákona. Tito pachatelé nabízeli tzv. sexuálním turistům ze SRN nejméně v 60-ti případech zprostředkování pohlavního styku s dítětem, přičemž trvali na zaplacení předem a následně s penězi utekli. K této činnosti využívali 9 nezletilých dětí, se kterými se dělili o zisk.

V roce 2005 šetřila pracovní skupina „Eger“ 21 poznatků v souvislosti s danou problematikou. Z těchto poznatků bylo stíháno 15 pachatelů pro trestné činy ohrožování výchovy mládeže, loupeže, znásilnění, pohlavního zneužívání, omezování osobní svobody, podvodu, šíření toxikomanie, nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů a kuplířství.

Projekt asistenta policie při Okresním ředitelství Policie ČR Ústí nad Labem

V rámci OŘ Ústí nad Labem byla rozkazem ředitele OŘ zřízena policejní pracovní skupina pro práci v sociálně vyloučených lokalitách. Skupina je složena z pracovníků Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), Preventivně informačních skupin (PIS) a základních útvarů. OŘ Ústí nad Labem využilo možnosti zaměstnat asistenta Policie ČR v rámci „Programu na zvýšení možnosti uplatnění nezaměstnaného absolventa na trhu práce získáním roční odborné praxe v organizaci veřejné správy“. Jedná se o program zajištěný Úřadem práce v Ústí nad Labem, který je podporován MPSV. Nově zaměstnaný asistent police (pracuje od 1. září 2005) byl proškolen pracovníky Policie ČR a odbornými pracovníky společnosti Člověk v tísni, kteří mají dlouhodobé zkušenosti s terénní sociální prací v sociálně vyloučených lokalitách. Na projektu asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách v Ústí nad Labem se bude podílet také Magistrát města Ústí nad Labem prostřednictvím poradce primátora pro otázky národnostních menšin a další organizace nevládního sektoru ve městě. Úkolem asistenta Policie ČR je v současné době práce na školách, kam dochází většina dětí ze zmíněných lokalit, spolupráce s vyčleněnými pracovníky Policie ČR a s vybranými sdruženími, které se věnují terénní sociální práci v těchto lokalitách. Jeho hlavní úlohou je nejprve získat důvěru pro práci vybraných policistů v daném prostředí, výsledky projektu lze očekávat teprve s určitým časovým odstupem.

Projekt asistenta policie při Okresním ředitelství Policie ČR Most

OŘ Most vyčlenilo rozkazem ředitele OŘ policejní pracovní skupinu pro práci v sociálně vyloučených lokalitách. Zároveň Policie ČR iniciovala úzkou spolupráci se samosprávou a nevládním sektorem. Policisté ze základních útvarů zařazení do pracovní skupiny na OŘ Most navštěvují pravidelně aktivní občanská sdružení v Mostě a okolí, které se věnují sociální práci v sociálně vyloučených lokalitách, navazují kontakty s obyvateli těchto lokalit a v mezích svých kompetencí participují na řešení problémů v těchto lokalitách. Vedoucí pracovní skupiny, pracovník SKPV OŘ Most, který je zároveň členem skupiny SD, spolupracuje se sociálním odborem Magistrátu města Mostu, který vyčlenil 2 terénní sociální pracovníky pro komunikaci s Policií ČR. Ti plní úlohu asistentů policie.

Budoucnost mechanismu asistenta policie

Projekty asistentů policie ukázaly, že využívání tohoto mechanismu má v policejní práci své opodstatnění, neboť představuje pro Policii ČR účinný nástroj k výrazné eliminaci kriminality v problémových lokalitách. Způsob zřízení a ukotvení mechanismu asistenta policie bude vždy vycházet z místních podmínek daného regionu, přičemž bude hledáno vždy to nejvýhodnější a nejschůdnější řešení ad hoc. Vzhledem k tomu, že se jedná o opatření na místní úrovni, které se odvíjí od aktivní spolupráce několika zainteresovaných subjektů, nelze předpokládat plošné zavedení tohoto mechanismu. Ministerstvo vnitra bude nadále podporovat rozšiřování tohoto mechanismu do dalších lokalit, v nichž se ukáže aplikace tohoto mechanismu jako vhodná. Za tímto účelem připravuje Ministerstvo vnitra ČR *Metodiku činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách* (dále jen *metodika*). Metodika má sloužit nejvhodnějšímu způsobu standardizace mechanismu asistenta Policie ČR. Metodika vychází ze *Standardů kvality sociálních služeb* (MPSV, 2002) a ze *Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe – Průvodce poskytovatele* (MPSV, 2002) a je s nimi plně v souladu. Popisuje, jak se standardy kvality sociálních služeb (dále jen standardy) odrazí v práci asistentů policie i všech subjektů, kteří se podílejí na fungování tohoto mechanismu.

Ve Zprávě z roku 2004 navrhlo Ministerstvo vnitra systemizaci funkce policejního asistenta jako standardního modulu terénní sociální práce v rámci *Programu podpory terénní sociální práce*. Finanční prostředky vyčleněné na Program terénní sociální práce ze státního rozpočtu spravuje v současné době Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity. Definitivní systémové ukotvení Programu podpory terénní sociální práce však není dosud vyřešeno. Proto je třeba hledat nejvhodnější způsob standardizace mechanismu asistenta policie.

Pro skutečně efektivní a kvalitní práci asistentů policie bude nezbytné oddělit tento mechanismus od funkce standardní terénní sociální práce. Dosavadní způsob fungování tohoto mechanismu v rámci popsaných projektů je pouze přechodným řešením.

Právní rámec standardizace asistenta policie by mohl poskytnout připravovaný zákon o sociálních službách. Návrh věcného záměru zákona o sociálních službách schválila vláda ČR 20. října 2004 usnesením č. 997 a uložila ministroví práce a sociálních věcí zpracovat a vládě do 31. prosince 2005 předložit návrh zákona o sociálních službách s tím, že bude navržena účinnost zákona od 1. ledna 2007. Návrh zákona o sociálních službách byl schválen usnesením vlády č. 1052 ze dne 24. srpna 2005. Základními druhy sociálních služeb jsou dle návrhu zákona o sociálních službách služby sociální péče a služby sociální prevence. Jedním z druhů služeb sociální prevence jsou terénní programy, které se zaměřují na problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Výhodou případného ukotvení asistenta policie v rámci terénních programů by byla především systémovost tohoto řešení, zejména pak možnost kontinuálního financování této služby ze státního rozpočtu, resp. rozpočtů krajů a obcí.

Mechanismus asistenta policie je opatřením prevence kriminality ve specifickém prostředí, které je založeno na spolupráci Policie ČR se samosprávou, nevládními organizacemi a veřejností. Lze jej využít v těch regionech, kde jsou všechny místní subjekty ochotné k aktivní participaci na jeho úspěšné realizaci. V lokalitách, kde se policii z různých důvodů nepodaří najít vhodného partnera pro aplikaci tohoto opatření, může policie využít alternativních řešení a postupů pro práci s menšinami. Možné přístupy k této problematice budou součástí brožury o příkladech tzv. dobré praxe v oblasti policejní práce s menšinami (viz dále kapitola 2.7.).

Navrhovaná opatření:

- vypracovat Metodiku činnosti asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách
- na úrovni krajských správ každoročně vyhodnocovat činnost asistentů policie a policejních pracovních skupin vyčleněných na práci ve vztahu k menšinám v rámci okresních (městských) ředitelství
- zajišťovat podmínky pro širší využívání mechanismu asistenta policie v rámci Policie ČR
- analyzovat možnost realizace projektu asistentů policie ve vztahu k dalším menšinovým skupinám

2.7. Informovanost o naplňování Strategie

Z průběžného monitoringu plnění úkolů stanovených Strategií a Zprávou vyplývá, že uvnitř Policie ČR je stále malá informovanost o opatření vyplývajících z tohoto vládního dokumentu. Na tuto skutečnost je v konkrétních souvislostech poukázáno už v předchozí kapitole (2.6.1.) a potvrzuje ji i výzkum zaměřený na vztah policie a menšin. Zhodnocení názorů na konkrétní aktivity Policie ČR ve vztahu k menšinám ukazuje na vysoký podíl (cca 40 – 50%) neinformovaných policistů.

Problémem je také malá informovanost policejního managementu na střední a nižší úrovni o principech fungování mechanismů policejní práce s menšinami., což většinou ústí v nízkou ochotu policejního managementu se na těchto opatřeních podílet a dlouhodobě je podporovat.

Účinným nástrojem pro zlepšování informovanosti se ukázaly být společná setkání manažerů na jednotlivých úrovních, která jsou zaměřena na problematiku policejní práce ve vztahu k menšinám a která mohou být spojena se specializační vzdělávací aktivitou. Během uplynulého období se osvědčily např. společné semináře uskutečněné v rámci projektu Phare Twinning Light CZ02/IB/JH/02-TL „Strategie policejní práce s menšinami“, který byl zaměřen mj. i na školení středního managementu. Na pětidenním semináři vybraných okresních ředitelů Policie ČR byl kromě přednášek nizozemských expertů prezentován průběh a výsledky projektů Policie ČR zaměřených na danou problematiku (styční důstojníci, asistenti policie), účastníci měli dostatek času i prostoru o přístupech k danému tématu diskutovat, vyjasnit si postoje i reálné možnosti. Výsledky tohoto setkání jsou již nyní patrné v přístupu Policie ČR v regionech, jejichž zástupci se zmíněného semináře účastnili, a to především v podobě nastartování preventivních projektů zaměřených na řešení kriminality, která se dotýká života menšinových společností (např. Brno, Ústí nad Labem).

Pro lepší šíření informací o předmětné problematice byly na intranetovém serveru Ministerstva vnitra ČR zřízeny samostatné webové stránky *Policie a menšiny*¹⁷. Stránky obsahují základní informace o aktivitách Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR v oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám, přehled koncepčních dokumentů, předpisů k ochraně práv menšin, zprávy z výzkumů a dílčích projektů Policie ČR, informace o práci styčných důstojníků pro menšiny a projektech asistentů policie, zápisy z důležitých jednání, seminářů a dalších akcí týkajících se daného tématu a kontakty a důležité internetové odkazy. Stránky jsou pravidelně aktualizovány a informace o každé aktualizaci je prostřednictvím intranetové pošty rozesílána policistům věnujícím se dané problematice a jejich nadřízeným. Velké množství pracovníků policie je tak průběžně informováno o nejnovějších událostech uvnitř resortu, které se dotýkají předmětné problematiky.

Efektivnějšímu šíření informací může napomoci také vytvoření brožury o příkladech tzv. dobré praxe v oblasti policejní práce s menšinami. Brožura bude obsahovat popis různých přístupů Policie ČR k dané problematice - projekty na místní úrovni, dílčí aktivity styčných důstojníků pro menšiny a jejich pracovních skupin, role policejního managementu v této oblasti, způsoby hodnocení preventivně orientované policejní práce s menšinami atd. Brožura bude sloužit jako inspirace pro další útvary Policie ČR a přispěje tak k implementaci těchto mechanismů v celém policejním sboru.

---

¹⁷ Stránky jsou přístupné pouze na vnitřním serveru Ministerstva vnitra ČR na adrese www.let.aa/obp/mensiny/index.html

K plošnému rozšíření informací v jednotlivých problematikách policejní práce má napomoci také vydávání tzv. pracovních sešitů, které jsou přílohou časopisu Policista a které poskytují stručné shrnutí základních informací o úloze policie v multikulturní společnosti.

Navrhovaná opatření:

- každých 6 měsíců zorganizovat setkání policejních manažerů na jedné úrovni zaměřené na výměnu zkušeností v oblasti policejní práce s menšinami a vzdělávání v předmětné oblasti
- vytvořit brožuru příkladů tzv. dobré praxe z oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám

3. Finanční opatření

Realizace opatření navrhovaných předkládaným materiálem si vyžádá vyčlenění adekvátních finančních prostředků, které budou hledány ve stávajícím, schváleném rozpočtu resortu vnitra.

Jedná se o následující opatření (viz rozpis úkolů):

Opatření	Gestor	Termín	Náklady v roce 2006	Náklady v roce 2007
<i>Vzdělávací aktivity (opatření 2.1. úkol 1c, 2b; opatření 2.6.1. úkol 2; 2.7. úkol 2)</i>	MV ČR PP ČR	průběžně	30 tis Kč.	30 tis. Kč
Realizace regionálních sociologických šetření zaměřených na zmapování typů kriminality, s nimiž se potýkají příslušníci menšinových skupin	MV ČR	31. 5. 2006 (příprava) 31. 12. 2006 (realizace) 31. 5. 2007 (příprava) 31. 12. 2007 (realizace)	500 tis Kč.	500 tis Kč.
Připravit a realizovat informační kampaň zaměřenou na nábor příslušníků menšin k Policii ČR (pro léta 2006 a 2007)	MV ČR PP ČR	31. 5. 2006 (příprava) 31. 12. 2006 (realizace) 31. 5. 2007 (příprava) 31. 12. 2007 (realizace)	800 tis. Kč.	800 tis Kč

Celkem si realizace úkolů vyplývajících z aktualizované Strategie vyžádá 1.330.000 Kč v roce 2006 a 1.330.000 Kč v roce 2007.

4. Závěr

Všechny střednědobé i dlouhodobé strategické cíle resortu vnitra v oblasti policejní práce ve vztahu k menšinám jsou postupně naplňovány.

V aktualizovaném Strategii se odrážejí závěry nových přístupů v oblasti integrace menšin, přesto je však zachována kontinuita s předchozím materiálem v dané oblasti.

V oblasti vzdělávání policistů a odborné a praktické způsobilosti policistů v dané problematice bylo dosaženo vytyčených cílů. Vzdělávání policistů v problematice práce ve vztahu k menšinám je včleněno do kurzů celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR, vzdělávání studentů středních policejních škol a do vzdělávacího programu frekventantů základní odborné přípravy v dané problematice. Prioritou pro následující dva roky zůstává vzdělávání policejního managementu. Ministerstvo vnitra ČR se také zaměří na průběžné zkvalitňování vzdělávacích programů, doplňování a aktualizace těchto programů o nové poznatky a informace a další vzdělávání policejních pedagogů.

K významnému posunu došlo zejména v oblasti zavádění systémových preventivních nástrojů pro policejní práci s menšinami - vznik funkce styčných důstojníků pro menšiny, rozšiřování lokálních projektů zaměřených na policejní práci s menšinami, širší využívání mechanismu asistenta Policie ČR. V dalších dvou letech se Ministerstvo vnitra ČR a Policie ČR soustředí na zajištění konsolidace nově zavedených mechanismů policejní práce a jejich úplnou standardizaci. V souvislosti s ustálením preventivně orientované policejní práce ve vztahu k menšinám jako standardní formy činnosti Policie ČR bude resort vnitra usilovat o zkvalitnění informovanosti o průběhu zavádění a výsledcích aktualizované Strategie uvnitř policejního sboru.

Na základě výše uvedeného zhodnocení zintenzivní Ministerstvo vnitra ČR a Policie ČR nábor příslušníků menšin k Policii ČR. Zaměří se také na důsledné uplatňování antidiskriminačních postupů v policejní práci a především systému kontroly chování policistů s ohledem na případné xenofobní a rasistické projevy, což byla doposud oblast s malými výsledky.

Východiskem pro návrhy na další opatření v dané oblasti budou údaje získané na základě výzkumů zaměřených na zmapování typů kriminality, s nimiž se potýkají příslušníci menšinových skupin.